

У Аргосу и Спарти, у прошлости и садашњој

Путник покушава да успостави неку везу у низу искиданих детаља, везу између прохујалих дана једне цивилизације и онога што нам је од тих дана остало као наслеђе

Свак има своје разлоге зашто одлази у Грчку. Неко да би купио јефтине грчке лустере, штофове или ципеле. Неко да би јео сувлаки, печено овчије месо увијено у лепињу као у корнет, и слушао вузуки, али ко дође на Пелопонез сигурно је поведен другим разлозима. На Пелопонезу се кушају друга задовољства. Тамо се истражује и чепра по старој Микени, Аргосу, Спарти или Олимпији. Тиме путник покушава да успостави неку везу у низу искиданих детаља, везу између прохујалих дана једне цивилизације и онога што нам је из тих дана остављено у наслеђе.

Али, зар је могуће да је то Арг. тај чувени Арг у коме је била прва у низу отмица хеленских жена. Мирна мала трговачка варош у којој су најчешћа возила јапанске мазде, теретни трицикли натоварени робом. У центру, на скверу, велика црква. Поред ње, аутобуска станица и неколико малих и великих хотела — за свачији џеп. Људи пословно иду улицама и све подсећа на један обичан, такорећи неприметан дан каквих у календару сваког града има пуно. Вади те свој мали историјски белекар и читате шта је записао Херодот.

„А Арг је тада био најпознатији град у земљи која се зове Хелада. Дошавши дакле у тај Арг. Феничани изложе своју робу на продају. Петој или шестог дана, када су већ скоро сву робу распродали, дошле су на обалу многе жене, а међу њима и краљева кћи која се звала Ија... Оне су остале уз лађу и забавиле се куповином робе... А Феничани се договоре и навале на њих. Међутим, већина жена побегне, а они уграбе Ију...“

Азијски народи нису придавали велику важност отмици жена јер су знали да оне против своје воље никада не би биле уграбљене. Хелени пак, то нису опраштали. Па ако би се могла тражити нека одре-

ђеност, боја или црта народа на чијем тлу размишљамо, могло би се рећи да их је красила снага мисли, јунаштва и верно присуство жена.

На излазу из вароши у правцу Триполиса и Спарте, на брду доминира тврђава из византијских времена. Испод, остаци старог Арга. Велико позориште, део храма, и сволови неког здања из постхеленског периода.

Друмом промичу разна возила а стари Грк пролазник приметивши двојицу туриста, прилази и пита на одличном енглеском језику:

— Зашто сте сами? Где су вам девојке?

— Украшћемо девојке у Грчкој, — одговарају у шали странци.

Стари Грк се смеје и додаје: — Одлично момци, ја сам живео у Америци 50 година. Наше девојке имају најтоплију крв на свету.

На лађу Аргу, Херакле и Ортеј под вођством Јасона отишли су да траже златно руно. При опсади Арга епирски краљ Пир, онај чувени и несрећни краљ Пир, изгубио је главу.

Путник напушта Арг, престоницу старе Аргелиде, једним обичним отрганим аутобусом. Још једна нова импресија почиње да мучи дух истраживача. У мисао се увлачи жена. То је она исконска нит која је била мотив и покретач и јунака и филозофа.

И док се аутобус котрља кроз море лимунова и поморанци, друм води уз брдовиту Аркадију до Спарте.

По легенди Парис је морао да украде „лепу Јелену“, најлепшу жену на свету, жену спартанског краља Менелаја. Због ње су Хелени сакупили велику војску, допловили до Мале Азије и после десетогодишњег рата поново нашли своју лепу Спартанку.

После гудура, путник улази у питому долину окружену планинским врховима са којих се беласа снег. Све је окупано сунцем. Људи холају у кошуљама. Опет на све стране поморанце. То је Спарта. Какво разочарање? Спарта је уствари ваздушна бања. Шта ће ту те банке, послastiчарнице, продавнице аутомобила? Чак и „Петрол оијл“ има ту помпну станицу. Зашто је све тако пито и благо?

Ми хоћемо Леониду! Желимо да видимо лепу Јелену! Где су ти одважни и снажни Лакедомонјани којима је законе и државно уређење прописао славни Лигург?!

Двоспратне и троспратне, обичне куће и палате све су нове чисте и беле. Улице су прављене по јединственом урбанистичком плану. Људи се де прелат кафаном окренути сунцу. Приликом кафе и разговарају. Полне је па је у час ловима настао мали прелат. У тврдишћој полицији снабдевају вас потребним проспектима.

— Ми нећемо ову Спарту. Ово није она права наша из историје, из легенди — тврде туристи.

Полицајаш слеже раменима.

— Пођите првом улицом лево до угла. Улицом којом сте

и дошли. Када изађете на главну улицу пођите право до новог стадиона. Тамо иза стадиона, тамо је Спарта коју ви тражите.

Сад се већ човек враћа у стварност. Покидан је мост којег можда није ни било који је изгледа само у свести нашој требало да спаја овај час данашњи свет и онај прошли.

Иза новог стадиона, на благој узвишици у недрегледној маслиновој шуми, налазе се остаци старе Спарте.

Једна породица. Спартанци, дошла у шетњу у онај маслинов гај. Седе на остацима неког храма љуште поморанце и сунчају се. А ви покушава те да у оним остацима некадашњег света препознате највећу копрену силу старе Грчке која је сломила Персијанце.

Тражите места где су се вас спитавали млади људи, где су добијали прве лекције из гимнестике и витешких игара.

Из свега се на крају извлачи нека почва значајна и важна за час. То су неумољиви закони живота. Време је смрвиле Спарту.

Пут води ка оном стадиону посл којим је подигнут нови споменик Леониди. Спритечте ону грчку хиџирицу, којом је записано оно чиме је овај човек залужио свој народ, а те чаши који и овде играју пиљке смеју вам се на сав глас.

Сунце једнако грете. Поморанце се намећу очима као буљке. Треба можда збоља „украсти“ чеку Гркињу. Спарта је уствари тивно место. У свести прошлости опет полако уступа место садашњости.

Драгослав Симић